

ખનામે ખુદાવંદે બાલાઓ પસ્ત.

ચલતા પુર્ન

નામના

“મુનશી મેંહદીહસન “અહુસન” ની પાસે ખાસ
લખાવેલા નાટકના ગાયનો તથા ટુકે સાર.

પ્રગટ કરનાર,

નવી આલફેડ નાટક મંડળી.

પ્રાપ્તપ્રાપ્તર માણેકજી જીવણજી માસ્તર,
નાં ૩૧, ઇ. વુડ હાઉસ રોડ, ફોલાબા-મુંબઇ.

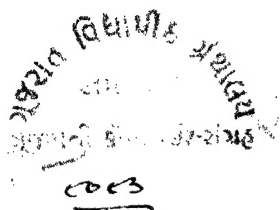
જે આપડી ઉપર મા. જ. માસ્તરની શાહીનો રખરનો છાપ નહી હસે તે ચોરીની
અથવા ભલે તેકાણે છપાવેલી ઘોટાળાવાલી સમજવી.

આ ચોપડી ફીદાહુસેન ઇસુફઅલીએ પોતાના
ધી “ફીદવી” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપી છે.

૨૫૯, અબદુલહેમાન સ્ટ્રીટ, પોસ્ટ નાં ૩, -મુંબઇ.

આવૃત્તી ૧ લી સને ૧૯૧૯.

કીમત ચાર આના.

આ ચોખ્ખીનો કોપીરાઇટ તથા એ માહેલો ખેલ લગ્ન
 બતાવવાના, ગાયણો છપાવવાના સર્વે હક નવી આલફેડ નારક
 મંડળીના માલિકે પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે જો કોઈ પણ
 આસામી અથવા કુંપની હકોનો લંગ કરશે અને ખેલ લગ્ન
 બતાવશે કે ગાયણો છાપશે તો તેનાપર તેને જાખમે અને
 હીસામે કાયદેસર પગલા ભરવામાં આવશે.

આ ચોખ્ખી ધ. સ. ૧૮૬૭ ના ૨૫ માં આક્ટ
 પ્રમાણે રજીસ્ટર કરાવી છે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૦૮૩ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ મહાત્મા ગાંધી.

વિષય ૬૩૬.૮ : ૨-૪

બનામે ખુદાવંદે બાલાઓ પસ્ત.

ચલતા પુર્ણ

નામના ખેલના પાત્રો.

મરદો

આ.જાદ—ખહે.જાદ કર્મનો નવો માલેક

અ.કરાદ—ખહે.જાદ કર્મનો આગલો નોકર

પાછળથી બનાવટી આ.જાદ

સિકંદર—એક પુરાનો ડામીસ

અસલમ—ખહે.જાદ કર્મનો એક ક્લાક

ના.જામ—એક રહસનો છોકરો

ઔરતો

મની.જા—આ.જાદની છોકરી

નજમા—અ.કરાદની છોકરી

શિગુ.શા—ના.જામની બીબી

એવતરોગે ક્યદીઓ દારોગા

નોકર સહેલીઓ ઇત્યાદી ઇત્યાદી.

બનામે ખુદાવંદે બાલાઓ પસ્ત.

દેખાવ ૧—ફરિશતએ અકલ તથા ફરિશતએ અમલ દુન્યા આજ કાલ કેવી રીતે ચાલે છે. તેપર વાદવિવાદ કરતાં, આ નાટકના મુખ્યા પાત્રો પોતાનો ભાગ કેવી રીતે ભજવશે તે સમજાવે છે.

દેખાવ ૨—જેલખાનામાં, કુચદીઓ પોતાની હાલતપર અફસોસ કરેછે જ્યાં સિકંદર નામી કુચદી, જે એક પુરાનો બદમાશ છે તે, બીજા કુચદીઓની મસખરી કરે છે, આ જેલખાનામાં અફરાહ નામનો એક કુચદી, જે એક દગાબાજ દોસ્તના ફસાવવાથી જેલની સજા ભોગવે છે, તેની મદદથી સિકંદર, જેલખાનું તોડીને નહાસી જાય છે.

દેખાવ ૩—ખંને નહાસતા એક જંગલમાં આવે છે, અને હવે શું કરવું તેનો વિચાર કરે છે અફરાહ પોતાની બેટી નજમાને મલવા અધીરો પડેલો હોવાથી પોતાના શહેર દિલ્લી તરફ જાય છે. આ જંગલમાં, નાજમ નામનો જવાન; પોતાની બાએદીને તેડવા સાસરે જતો દેખાય છે ત્યાં, લુચ્ચો સિકંદરખાન તેમ મળે છે, અને તેનીથી બધી હકીકત જાની લઈ, નાજમની ફરમાસથી તેની સાથે નાજમના સાસરીયાં ગામ; જવા તેને લૂટવાના ઇરાદાથી તૈયાર થાય છે.

દેખાવ ૪—નજમા અફરાહની બેટી; પોતાની ગરીબીપર અફસોસ કરતી હોય છે જ્યાં અસલમ નામી જવાનનું આવવું થાય છે નજમાની ગરીબીપર તરસ ખાઈ પોતાની ન્હાની બહેનને શીખવવાનું સોંપે છે. અસલમના જવા બાદ નજમાનો બાપ, જે દેખાનાથી ન્હાસીને આવેલો છે તે, ગુસ્સા ભેર દાખલ થાય છે. અને આબદ કે જેણે અફરાહને ફસાવ્યો હતો, તેના બગદાદથી આવી પહોંચવાના સમાચાર જે એક ન્યુસમાં છપાયાંછે તથા પોતાનો મોટોભાઈ તેને એસતેકબાલ જનાર છે તે પોતાની છોકરી નજમાને બતાવી આબદપર પોતાનો બુનો કીનો લેવાનો ઇરાદો કરી નજમાના રોકવા છતાં, ગુસ્સા ભેર ચાલી જાય છે.

દેખાવ ૫--સિકંદર, નાજમને રખડતો કરી પાતેજ નાજમ
* ખની નાજમના સુસરાલમાં, જાએ છે

દેખાવ ૬--સિકંદર જે યનાવટી નાજમ ખનીને આવ્યો છે તે
નાજમની ખાએડીને લઇને જવા માટે છે ત્યાં ખરો નાજમ આવી
પહોંચે છે અને સિકંદરને, ડગ મે જાણાવે છે, પણ કાંઈ તેનું માનતું
નથી. તેથી તેને ત્યાંથી હુડધુત કરી તાડી કાઢે છે ત્યાર બાદ
સિકંદર નાજમની ખાએડીને લઇને જાય છે, નાજમ માછે આવે
છે અને જે માણસને, નાજમના સમરાણે ના મને લેવા મોકલ્યો
હતો જે તેનાથી છુટો પડી ગયો હતો તેને મેં રજ ના મ છે એમ
સાક્ષી તરીકે લાવે છે ત્યાં ખમો પાટના કુટ્ટી જાય છે અને ખમો,
સિકંદરની પાછલ તેને પકડવા જાય છે.

દેખાવ ૭--સિકંદર, નદી કીનારે જે રોડ તેને પકડવા આવ્યાં
હતાં તેનાથી નાહસી આવે છે. જ્યાં દગલી તેને અડગદ અપતો
જણાયે છે, તેને જોઇને તે છુપાઈ જાય છે અડગદ આવી,
આજાદ તેના સમાટામા આવ્યો છે તેથી તેની પર કીના લાગ
તેયાર થાય છે ચહાં આજાદ જે બગદાદથી આવેલો છે તે આવી
લાગે છે અફરાદ અને આજાદ વચ્ચે કેટલીક તકનાર થવા બાદ,
આજાદનું ગલું દાખી નાંખે છે અને નદીમાં નાખી દીધે છે.
આ દેખાવ સિકંદર જાંઈ લીધે છે.

રોપ

અંક બીજો.

દેખાવ ૧--(જે કે હકીકતમાં ખૂનનો આજાદનું થયું છે પણ
લોકો એમ સમજે છે કે અફરાદનું ખૂન થયું છે, અને તે ખૂનનો
શક, યનાવટી આજાદ પર આવે છે, કોર્ટમાં તે માટે તપાસ ચાલે
છે પણ તે અફરાદ (યનાવટી આજાદ) તેમાંથી પુરાવો નહીં મલ-
વાથી છૂટી જાય છે,) આ ખૂનની ચરચા હોટેલનો મેનેજર તથા

તેનો નોકર, કરે છે જ્યાં નજમા અક્રાદની છોકરી, પોતાના બાપનું ખૂન આજ્ઞાદે કીધું છે આમ માની લઇને (બનાવટી આજ્ઞાદ) અક્રાદની પાસે આવે છે પણ બળર મલે છે કે તે તો સહવારની ત્રેનમાં દિલ્લી ઉપડી ગયો, પોતાને ઘોડો આપીને નહાંસી ગયો તે માટે નજમાં પોતાનો ગુસ્સો જાહેર કરે છે જ્યાં અસલમ જે નજમા સાથે આવેલો છે તે ત્યાં આવી લાગે છે, નજમા પોતાના બાપના ખૂન સાથે જો અકવકત, મેલવી આપેલો હમેશાને માટે પોતે અસલમની, થઈ રહેવાને કહે છે અસલમ તે વાતનો અકરાર કરે છે.

દેખાવ ૨-બનાવટી આજ્ઞાદ પોતે ખૂન કરતાં તો કરી ગયો પણ પોતાના દીલને કાંઈ સુખ મલતું નથી. તેનો અકસોસ કરતો દેખાવે છે.

દેખાવ ૩-મની જ પાખમાં પોતાના બાપનું ખૂન થતું જુવે છે પાખમાં બળડે છે તેને બનાવટી આજ્ઞાદ જગાડે છે ઉત્રમાંથી, મની જ ચાંકી ઉઠી બનાવટી આજ્ઞાદને પોતાના બાપનું ખૂન કરનાર તરીકે પકડે છે, પણ જ્યારે હોશયાર થાય છે ત્યારે પસતાયે છે, અક્રાદ (બનાવટી આજ્ઞાદ) તેને ચલાંથી દુર કરવા, પોતાનો નાશતો મોકલવા માટે કહે છે મની જ પોતાનો બાપ, આવી ઠાંડેને વરતવાથી, અકસોસ કરતી જાય છે અક્રાદ (બનાવટી આજ્ઞાદ) મની જ માટે અકસોસ કરે છે ત્યાં માણસ નાશતો લાવીને મુકે છે નાશતો આવ્યા બાદ સિકંદર દાખલ થાય છે, અને કેટલીક વાતચીત બાદ; પોતે સિકંદર છે. આમ અક્રાદને જણાવે છે અક્રાદ ઘબરાયે છે અને તેને ટાલવાના તદબીર કરે છે પણ સિકંદર, માનતો નથી છેવટે રૂપીયા ત્રીસ હજારનો ચેક લખે જાય છે, સિકંદરના જવા બાદ અસલમ (નજમાનો આહવાર જે, જે આજ્ઞાદનો પોતાનો નોકર છે) આવી લાગી અક્રાદની છોકરી નજમા તેને મલવા માંગે છે, આમ અક્રાદને જણાવે છે અક્રાદ તેને ટાલવા કહે છે પણ અસલમ કહે છે કે તમે જો તેને નહીં મલશો તો,

તે મોટું તુફાન કરશે. તેથી લાચાર બની; અફરાદ કહે છે કે જાનજમાને લાવીને ચહાં બેસાડ પણ તેને એકલીનેજ બેસાડ જે આમ હુકમ આપી પોતે અફરાદ છે આમ પકડાઈ નહીં આવે તે માટે પોતાનો દેખાવ બદલવા જાય છે અસલમ નજમાને, બેસાડી પોતે તેની રાહ જોતો બાગમાં બેસવાનું કહીને જાય છે અફરાદ પોતાના ચેહરામાં ફેરફાર કરી નજમા પાસે આવે છે, અને તેને પોતાના બાપના ખુની તરીકે માની તેની સાથે કેટલીક તકરાર કરે છે અફરાદ તેને ઘણીભી સમજાવે છે પણ તે માનતી નથી ઘણી હુજગત કરી અફરાદને ગીરેબાનમાંથી પકડે છે તેની આવી હુજગત જોઈને પોતેજ તેનો બાપ છે. આમ જાહેર કરી, મોઢાંપરજો ફેરફાર કીધો હશે. તે કાઠી નાખે છે, આજાદની જગાપર પોતાના બાપને જોઈને નજમા હચરત થાય છે.

દેખાવ ૪-અસલમ, બાગમાં નજમાની રાહ જુવે છે પણ નજમા હજી સુધી આવી કેમ નહીં તેનો ચિંતામાં પડે છે ત્યાં નજમા, પોતે ગભરાયેલી આવે છે. અને, આજાદને બદલે પોતાના બાપને જોવાથી; પોતે સમજી જાય છે કે, આજાદ ખુન નથી કીધું પણ આજાદનું ખુન તેના પોતાના બાપનેજ હાથે થયું છે, અસલમ પાછલથી આવી નજમાની ચિંતાનું કારણ પૂછે છે નજમા; તેને ખરો ભેદ બતાવતી નથી અને કહે છે કે હવે હમેશને માટે અસલમે નજમાને ભૂલી જવું. કેમકે તે હવે તેની સાથે શાદી કરી શકે નહીં, આમ કહી જવા કરે છે અસલમ તેને રોકે છે. પણ નજમા, ન રોકાતાં, કેટલીક તકરાર પછી અસલમને છોડી દિલગીરીથી જતી રહે છે નજમાના જવા બાદ અસલમ પોતે આમ માની લે છે કે આજાદ નજમાને કાંઈ ધમકી આપીને ચૂપ કરી નાખી છે અને આજાદેજ નજમાના બાપનું ખુન કીધું છે, તેથી આ કેસ છુપી પોલીસના વડાને જણાવવાનું કહીને જાય છે.

દેખાવ ૫-મનીજા બનાવટી આજાદને પોતાનો ખરો બાપ સમજે છે, પણ તે તેની સાથે; સગા બાપ જેવા ખ્યાલથી વરતતો

નથી તેનો અફસોસ પોતાની સહેલીઓ આગલ કરે છે સહેલીઓ તેને દિલાસો આપે છે.

દેખાવ ૬—બનાવટી આજ્ઞાદ, ખરા આજ્ઞાદનું ખુન કરી મોટી દાલતનો ધની થવા છતાં દિલને ચયન નહીં હોવાથી તથા વારંવાર સિકંદર આવી તેને સતાવે છે તેનો અફસોસ કરે છે જ્યાં સિકંદર પાછો આવી તેની પાસે રૂપીયા દશ લાખ માંગે છે, તે એવી શરતે કે ઘડીઘડી તુને આવીને પજવું નહીં, બનાવટી આજ્ઞાદ તેને રૂપીયા આપવા ના પાડે છે સિકંદર તેને ધમકી આપે છે કે બચ્ચા સીધે રસ્તે નહીં ઉતરશે તો પાછું જેલખાને જવું પડશે, ચહાં આજ્ઞાદની છોકરી મનીજને બનાવટી આજ્ઞાદ સિકંદર ખાનના કેહેવાથી ખુલાવે છે મનીજ આવતાં સિકંદર તેની સાથે પ્યાર મહુખતની, ઘેલી ગાંડી વાતો કરે છે મનીજ તેને ધુતકાઢીને ચાલી જાય છે મનીજના જવા બાદ સિકંદરખાન તેને જહોર આપવાની વાત બનાવટી આજ્ઞાદને કહે છે કેટલીક તકરાર પછી સિકંદરના કેહેવા મુજબ કરવાને બનાવટી આજ્ઞાદ લાચારીએ કબુલ થાય છે.

દેખાવ ૭—નાજમ પોતાની આંરત શિશુકાપર ખફા થાય છે કારણ કે તે સિકંદરની સાથે ચાલી ગઈ હતી શીશુકા તેને મનાવે છે

દેખાવ ૮—મનીજ બીમાર જેવી નજર આવે છે ત્યાં બનાવટી આજ્ઞાદ સિકંદરખાન સાથે મનીજને દવા પીવા કહે છે મનીજ દવાથીતો વધારે તબીયત ખરાબ થાય છે તેથી દવા પાવા બનાવટી આજ્ઞાદને ના પાડે છે. બનાવટી આજ્ઞાદ મનીજને કહે છે કે તારે ગમેતો દવા ના પી સિકંદરખાન, બનાવટી આજ્ઞાદને ઠપકો આપે છે કે, એમ છોકરીના કહેવા પ્રમાણે ચાલીને તેને બગાડી નાખશે જો દવા નહીં પીશે તો સાઝી કેમ થશે આમ કહી પોતે, તેને દવા પીવા કહે છે ત્યાં નજમા, પરદા પછવાડેથી નિકલી આવી મનીજને દવા પીતી અટકાવે છે. તથા મનીજને કહે છે કે થોડા વખતને માટે બાગમાં જઈ આરામ કર, મનીજ નજમાનાં

કહેવાથી જાણે છે ત્યાર બાદ બાપ બેટી તથા સિકંદર ખાન ત્રણેમ ફેટલીક તકરાર થાય છે. નજમા પોતાના બાપને સિકંદર ખાનનો સાથ છેડવા વીનવેછે પણ સિકંદરખાનાં પંજમાં બનાવટી આજ્ઞા સપડાયેલી હોવાથી નજમાનું કહેવું લાચારીથી માનવાની નાપાડે છે તેથી નજમા લાચાર થઈને જાણે છે.

દેખાવ ૯-નજમા પોતાના બાપ માટે અફસોસ કરતી દાખલ થાયછે ત્યાં દુરથી પોતાના આહનાર અસલમ, તથા છુપી પોલીસના વડાને આવતા જોઈ સમઝી જાણે છે કે, અસલમ માફરા બાપને આજ્ઞા સમઝીને તેને કંસાવવાની ગોઠવણ કરેછે. તેથી છુપાઈને તે લોકોની વાતો સમઝે છે અસલમના ખુલાસાપરથી છુપી પોલીસના વડાને શક જાણે છે કે આજ્ઞા સાચો આજ્ઞા નથી. પણ તેના લિખાસમાં કોઈ બીજોઈ ધની આજ્ઞા બની બેઠો છે. તેથી પોલિસ કમીશનર પાસે વોરંટ લઈ આજે રાત્રે જ બનાવટી આજ્ઞાને ગીરફતાર કરવો આમ મચ્છેદુત કરી જાણે છે આ વાતે સાંભળી નજમા ગભરાટમાં પડેછે અને દુરતજ પોતાના બાપને ખબર કરવા હોડી જાણે છે.

દેખાવ ૧૦-મધરાતના બાર વાગી ગયા છતાં પણ બનાવટી આજ્ઞાને નીંદ ન આવવાથી આમ તેમ ફરે છે જ્યાં નજમા તેની બેટી આવી છુપી પોલીસ તથા અસલમ વચ્ચે થયેલી, વાતચીત પોતાના બાપને કહે છે સેવટે બંને બાપ બેટી રાતોરાત શહેર છોડી નહાસી જાણેછે, તે લોકના નહાશી જવા પછી, છુપી પોલિસનો વડો તથા અસલમ અને સિપાહીઓ આવી આજ્ઞાને ગીરફતાર કરવો છે તેથી તેનીપર એકદમ ટુટી પડીને; બાંધી લેવો, આજો મનસુબો કરી આજ્ઞાના પલંગપર, હલ્લો કરેછે પણ આજ્ઞાને બદલે તે પલંગપર મનીજની નોકરાની, હસીનાને સુતેલી જોઈ બધા હરેત થાય છે ટેબલો.

અંક ત્રાજો.

દેખાવ ૧-અકરાદ પોતાની બેટી નજમા સાથે નહારી આવી એક જોપડીમાં રહેલાં છે ત્યાં અસલી આજ્ઞદ જેને ચાંચીયાવોએ નંદીમાંથી મરતો બચાવ્યો છે. તેને પોતાસાથે ચાંચીયાના ધંધામાં જો શામેલ ન થાયે તો દેવીના ભોગ માટે તયાર રહેવાથી અસલી આજ્ઞદ અકરાદ પાસે મદદ માંગવા આવેછે કેટલીક વાતચીત થયા બાદ બંને એકબેકને ઝોળાએ છે અકરાદ પોતાનાં કીચેલાં કામ માટે પસ્તાવો કરી તેને પજો પડેછે અને પોતે કીચેલી ભુરાઈના બદલામાં, પેલા ચાંચીયાઓ સાથે લડેછે. ચાંચીયાનો નાશ કરી પોતે પણ જીતી થઈ. અસલી આજ્ઞદના પગ પાસે પડીને મરી જાયછે અને મરતી વખતે પોતાની બેટી નજમાને આજ્ઞદને સોંપી જાયછે.

દેખાવ ૨-છુપી પોલીસનો વડો, બનાવટી આજ્ઞદ તેને થાપે આપી નહારી ગયો તે માટે અકસોસ કરેછે જ્યાં અસલમ આવી એક ન્યુસપેપર જેમા આજ્ઞદ આપઘાત કરીને મરી ગયાની ખબર છુપી પોલીસના વડાને, વંચાવે છે પણ તે વડો આ વાત માનતો નથી પણ આ વાતમાં કાંક લોહ હોવાનું કહેછે, અને પોતે ઠેકાવ કરેછે કે બનાવટી આજ્ઞદને પકડવામાં જો નિશફત થઈશતો છુપી પોલીસનું કામ છોડી દઈશ.

દેખાવ ૩-ચીક જશટીસના હાકમથી એક ગેરીસ્ટર જે વીલ સિકંદરે અકરાદ પાસે લખાવ્યું હતું તે વાંચે છે, અને તમામ માલો મિલકતનો મોટો ભાગ સિકંદરખાન જેને પોતાની માસીનો છોકરો જણાયો તેને આપવા લાગે છે. સિકંદરખાન ખુશ થાયે છે જ્યાં નજમા અસલી આજ્ઞદ સાથે દાખલ થઈ ખરી હુકીકત જણાવી પોતાના બાપનું છેલ્લું વચ્ચીવતનામું ગેરિસ્ટરને આપેછે તે વાંચવાથી બધી ખરી વતો જાહેરમાં આવે છે, અને સિકંદરને ગીરફતાર કરવામાં આવે છે નજમા મનીજાને દોલત મલવાની મુબારક બાટી આપે છે પણ મનીજા પોતાનો બાપ મરી ગયેલો સમજી અકસેસ કરેછે ત્યાં આજ્ઞદ પોતે ખરો આજ્ઞદ છે એમ જાહેર થવાથી સરવે ખુશી થાય છે યહાં અસલમ નજમાના હાથની માંગની કરે છે નજમા મનજુર કરે છે. [સમાપ્ત]

બનામે ખુદાવંદે બાલાઓ પસ્ત.

ગાયનો નીચે પ્રમાણે વાંચવા.

ગાયન નંબર.

૧	બેફરીશતા	તુહી દીના
૨	"	હસ દુનિયાંમે
૩	કેલીઓ	કયા તીરે મિતમહુય લગા
૪	નાજીમ	બાદ મુદદતકે નબ્યદે
૫	સિકન્દર	મય આતશકા કંવારાહું
૬	નજમા	કયસી ગા લાદરે
૭	૨૩ મું ગાયન બેવું.	
૮	સહેલીયો.	ચલી હુમક હુમક.
૯	સહેલીયો.	પ્યારી બની હો દુદ્દનિયાં
૧૦	૧૦) માને બદલે ૧૧) મું બેવું	
૧૨	નજમા.	યું બુલમ કરન જલિમ
૧૩	મનીજ ત્યા સહેલીયો.	હા મોરી જાન જીયરવા ધડકે.
૧૪	૧૪) મું ગાયન.	૧૫) મું બેવું.
૧૫	૧૫ મું ગાયન.	
૧૬	સહેલીયો.	જાતખીજ ધર આપણે
૧૭	નાજીમ.	અલીહુય લોલી લોલી.
૧૮	નાજીમ ત્યા શીયુદ્દા.	તોરી સાવરી સુરત પરવારી.
૧૯	નજમા	મુરબ છાંડ ત્રયા અલીમાન.
૨૦	ખાલી.	ખાલી
૨૧	રામીશગિરે.	આંખે કહે કે દિલ હીને
		હમકો કીયા ખરાબ.
૨૨	નજમા	હારે ફાનીમે હો આફલ
૨૦	મું ગાયન બેવું.	મોતસે એકપલ નહીં
૨૩	કેસીજ ગર્જન.	કિલીશ ગાયન

બનામે ખુદાવદે બાલાઓ પસ્ત.

ચલતા પુરજી

એ ફરિશતા—

(૧)

તુહી દીનાનાથ નિરજન દુઃખ ભંજન
નિરાકાર સળ સંસારમે—

જીવ જંત સળ જપત તેરી કીર્તીકો મંતર અંતર જામી
સ્વામી તેરી લીલા અપરમપાર “અહેસન” રાખત.
આધાર તેરે દરબારમે—

એ ફરિશતા

૨

ઇસ દુન્યામે માનુસ વોહી હૈ-તજેન ધર્મકા ધ્યાન માન-
સતપનમે ન્યારે ન્યારે તનમન વારે સારે રામ મિલે રહે
આન બાન- દુન્યામે—

ખશરકો લેજા હૈ દુન્યામે ધમતેહાંકે લીએ.
ફીરે ન રાહે નીકોઇસે ખોડે જાંકે લીએ.
ફના હૈ એક દિન આખરકો ઇસ જહાંકે લીએ.
નહીં હૈ દોલતે દુન્યા તો જાવેદાં કે લીએ.
યહાંસે દોલતે ધમાન લે વહાં કે લીએ-દુન્યામે

ક્યદીઓ

૩

તીરે સિતમ હૈ લગાકયા, હાગે અલમ હૈ મિલાકયા
જોરે ફલક આપડા ચેહુ ધર મિલા ચેહુ દર મિલા.
ગજબ બલા બલા બલા હૈ-કયા તીરે સિતમ.
સરપટ તુર્કી તાતારી દોડે, દોડે, દોડે, જ્યુ ધોડે.
સરપર ધરકર પથરકો હરકમ દોડે જા જા.

નાભ મ.

૪

બાક મુદ્દતકે નવેદે વસ્તે ચાર આને કો હે
 અબ ખિજા જાતી હે શુભશનમે બહાર આને કો હે
 સાંસ લેનેમે મુઝે આતી હે જો બુઝે અરસ.
 ઇસ તરફ શાયદ હવાએ કુએ ચાર આને કો હે.
 હમ હું પાખંદે વ.કા આશકે વોહ ખુગર જુદમકે
 ઉનકો ગુસ્સા આરહા હે હમકો ખ્યાર આને કો હે.
 અય દિલે નાજુક બહોત સદમે ઉઠાએ દિજા કે
 અબ વ.કાકા ઉનકો તેરી એઅતખાર આનેકો હે
 શૌકે તીરે નાજને દિલકો કીયા હે બે કરાર
 ખુદ બ.ખુદ ઉઝકર નીશાનેપર શીકાર આનેકો હે.

સિકંદર

૫

મંચ આતિશકા ફવારાહું દોજખકા એક શરારા હું
 હર ધરમે આગ લગાનેકો મંચ ગંધક બિજલી પારા હું
 મંચ જીસકો આહું બાક કઈં દમ ભરમે ફિરસા પાક કઈં
 હુઆમે આફત ઢાનેકો ગોયા મંચ ઝાડુ તારા હું
 ચાલાકાંમે ચાલીકીસે બે બાકાંમે બે બાકીસે
 સફફકોમે સફફકીસે મયં કાટ ફાંસકા આરા હું
 મેરા હે બોલ બોલા સખસે ચાંહાં નિરાલા—
 ઉસ્તાદ અયસા તુમને કહીં હુય દેખા બાલા.—
 જીસ જીસપે બલ ડાલા હો જંદગીકા લાલા.
 પડ જાએ જીસે પાલા, શયતાનકા હવાલા.

નજમા

૬

કચસી ગત ભધરે કોન પૂછત ખાત,
 ભવ સાગરકી નદીયાં ગહેરી ટુટી નાવ અંધેરીરાત-
 ખારી કાયા બે ધન માયા, પુણ્ય જાતિ કુમલાત
 “અદ્વૈત” છોડ ન હાત—

ધારન—

૭

ઝટકન પટકન (૨) ઝટકન તોડા રામાજી નોટ,
દયા રાજા દાવ માલા, મંબઈ આ કોટ—
ગાડી બમુન માલા દાવા આગખોટ (૨) દાવા પાલવાચી ઝોખ
દાવા આગીન ખોટ—

૮

સાહેલીઆ—

ચલી હુમક હુમક હુમક ધ્રિજ નારી નારી,
આજ લપક ઝપક મત વારી પ્યારી—
હંસરી ગરવા હુયે મન દરવા પતલી કમર કમર પર કરવા
નાગની બુલક તોરી, જોળનંપ વારી.

૯

સાહેલીઆ —

પ્યારી બની દો દુલહનિયા તુરે લગ જાએગી નજરીયા જન-
આલે સખી મારો આલે ગરિયાવા, સયાં તો લુટે જોળનવા-
દિલકે અરમાનકા પયદા હુયે અસર આંખોપર
મેંહરણાં આપટી ણિફકત મેરે સર આંખોપર
દિલ થેલ કહેતા હુયે ન અ શકું ખુલે રાજે દિલી
જીતો કહેતા હુયે કદમ ચૂમકે ધર આંખોપર
અલો જાએ ન સતાએ મુજે અયગી ન બનાએ
ઝેપ ગઈ ઝેપ ગઈ વાહ વાહ ઝેપ ગઈ—આહ સખી

૧૦

સિકંદર

મંચ બનકર ફિતરકા પાંસા-ઇસે કાંસા ઉસે કાંસા
લગાકર હિમતકા લાસા-કિયા કરતાહું મંચ ઝાંસા
આલા કીસે મકકારીસે વાહ વાહ બી હોશયારીસે
સખ કામ કરું અન જામ કરું વલલાહ બડી અધ્યારીસે
જીસકો પડકર માડું અનછર કરડું મય હમ ભરમે પત્થર
અનતર મનતર જનતર તનતર, ધન સખ બાતોમે હું બરતર

સહુલીઓ—

૧૨

શાદમાં જાઓ શાદ ધડીસે શાદરહો આખાદજી

ચયનસે ખુશીસે રહો શાકસે નેહાલ તોગ માંગકે સોહાગરહે
ભાગસે બહાલ,ગમ દુર હો અયશ કરો મસરર હો (૨) વાર કુતો કુતો
મખમૂરહો,કબી ગમ અલમ નરહે બહમ રહે બજમે અયશો નીશાત
ન રહે ફલકકી શિકાયતે, રહે બાદ દોર હયાત

ટીપ

નજમા—

૧૨

સું જુદમ કરન જલિમ લુટકે કરમકે બદલે
એક દિન તુઝે મીલંગે જુદમો સિતમકે બદલે
ઇસ જુદમે નારવાકી આપર સજા મિલેગી
દોજ ખકા ગારહોગા બાગે ઇરમકે બદલે
ઇસ અયશે આરજીપર ફુલા હુવા હય નાહક
મીટીકી કાગરહોગી જાહો હશમકે બદલે
દાલત ન સાથ દેગી અજમતન પાસ હોગી
કીડે કફનમે હોંગે જાહો હશમકે બદલે

મનીજા તથા સહુલીઓ

૧૩

હાં મોરી જાન જીયરવા ધડકે, કાસે કહું કુખ મય દુખચારી
હાએ ગઇ મોરી મત મારી મોરી જાન

બિપત લવરમે જાન હયે દયા, અખટ ઘાટ ફસી મોરી નયા

કુંઇ કમસી ચેહ ખારી-મોરી જાન

મયા સખો ફરાર દિલે બિસમિલપેવાર હુવે લાખોં હજાર ખાર ખારસે
નહો આહો જારી ખારી ખારી ખારી, સખ આસ મોરી તોફ ઝારી

તોફાન પછીની શાંતી.

અને હંમેશાં એમજ અને છે—કારણ કે હજારો ઠેકાણે જઈને
તરેહવાર રકઝીક પછી ભારે કંઠાસો ખમીને ગ્રાહકો છેવટે તો

કમરૂદીન ઇભરાહીમજી.

ના રોયલ ફ્રેન્સી સ્વિત—મિટ સેલુન
માંજ આવીને શાંત અને સંતોષ પામે છે.

નમે બી તેરલા માટે ખોરો ખાતર માલ ખરીદી લેવાના જોખ-
મમાંથી છટકવા માંગતા હોવો તો ફક્ત કમરૂદીનનીજ
સલાહ લેજો—કારણ કે હજારો મણની
વરદીની બાબદમાં

મીઠાઈના ઈનવરેરીટી ફક્ત

કમરૂદીનજ છે.

અમે મીઠાઈના હુત્તરમાં છેક ઉતરતા પગથીયાથી શરૂઆત કરી
છે અને આજે પરીણામમાં દેશી મીઠાઈની બાબદમાં તેલું
આગલું સ્વરૂપજ ફેરવી નાંખ્યું છે. બહાર ગામના
આઈરોપર સંભાળભર્યું ધ્યાન આપીને
તાકીદે બજાવીયે છીએ.

રોયલ ફ્રેન્સી સ્વીટ—મીટ સેલુન.

માલેક:—કમરૂદીન ઇભરામહીજી.

ભારીઆ મેન્સન્સ, કાર્ડ મારકેટની સામે.

તેમજ અમારી બીજી બે દુકાનો નીચે મુજબ:—

હીના બીલ્ડીંગ, નળબજાર અને કુલ ગલી ભીંડી બજાર,
જ્યાં પણ સરસ મીઠાઈ મળશે.

(૧૮)

મની જ તથા સહેલીઓ— ૧૪

બાવરી બાવરી હૃદયનાં નાદાન લોગ બાવરી હી જનીએ

બાવરી ગુણનાં પિતાકારન-નાદાન લોગ

ગોરે ગોરે મુખપર ઝલકી ઉઠામી—કારે કડું મંચતો

દરસકી પ્યાસી

યું જીવરા ન જરારી વારી વારી વારી ના દનલોગ

સહેલીઓ—

૧૫

રોવત કાંઢે ગરે લાજો ગુણનાં

સુન સુન ખારી બતીયાં તે હારી, જીયામે ચુભન ચુમે

જવસે સુધયા

એક સિમત જહામે, કલી સાચા નહીં રહેતા

એક વજ્રસે અહેવાલ કીમીકા નહીં રહેતા

પડ જાએગી ઉનકી નજરે મોંઢર કોરી દિન

સરજપે સદા અપ્પ તો છાયા નહીં રહેતા સુન

સહેલીઓ—

૧૬

જા તળીજ ધર અપને તૂ કો જાને સાર

આશક ચગે કિન કીએ બિન દેખે દીદાર

ગોરીદા ચિન લગગા ચંબેદીયા ધારાં (૨) વાર

પએણુ પાહારાં ચારાંદે તાલ બહારાં

ધર ધર ટિકલુ ધરધર બિનદલુ ધરધર બાંકીયા નારાં

લક પતલા અખિયા ખીચ કજલા, સોણેતો જાનમંચ વારાં-

નાજીમ

૧૭

અબી હય લોલી લોલી ઉનકી ખાનેં પુર્દ સાલી હય

મગર ચિતવન યેહ કહેતી હય કયામત હોનેવાલી હય

(૧૯)

ર.કાળને હવાએ ગુલમે અયસી કૂટ ડાલી હય
જુદા પતેસે પત્તા હય અલગ ડાલીસે ડાલી હય
જવાનીકી હિમંગે હય તખીઅત લાઓ ખાલી હય
ન તુમ દુન્યામે ખાલી હો ન દુન્યા તુમસે ખાલી હય
હમારી તૌઆ જાહિદકી જવાની દોનો બેકસ હય
ન કોઈ હસકા વારિસ હય ન કોઈ ઉસકા વાલી હય

શિગુડા તથા ના.શમ— ૧૮

તોરી માવરી સૂગ દિલદાર ચાર વારી જાડેજી
વારી વારી જાડેજી—મનમાની દિલજાની
તોરી છબ દબ લાસાનો ચાર તોરી
અથ જાન મંચ કુરખાન હું કુરખાન હું હાં
એ તોરી સૈયાં મંચ લહું બલૈયાં પીયારે
મોરે ખાર

સુંદર ગોરી મન હુલાવે
મોરે મંદિરવા પીયારે દિલજાન આઓ
માન જાઓ પ્રાન આઓ—

નજમા ૧૯

મુરખ છાંડ પ્રથા અભિમાન અઉસર ખીન ચડ્યો હય તેરો દો
દિનકો મહેમાન.

ભૂપ અનેક ભયે પૃથ્વીપર, રૂપ તેજ બલવાન
કઉન બચ્યો યા કાલ ગાલ તે, મિટ ગયે નામ નિશાન
અંત સમય સળહીકો તજકર, જાય બસે શમશાન—
ધવલ ધામ ધન ગજ રથ સેના, નારી ચંદ્ર સમાન
રે મન મૂંઠ અંત જીન ભટકે મેરો કહ્યો અબ માન
નારાયણ પ્રજરાજ કુંવરસો બેગહિ કર પહિયાન

અછૂતી તથા કદેલુ—

૨૦

ચલો નિકલ ગયા કંગાલ, બડા જંગલ હમારે ઘરસે
અબ દકાઅ હુવા મનાદસ, થા બડા વોહ મજખી ચૂસ
ડિલ ડોલ ગટરકા ધૂસ, બડે કંજૂસકો ટાલા સરમે
મેરી નજરમે થા વો ખાર, મેરે જીગરકા થા આજર
અબ લખાઉંગા પયજર મિલેગર રસ્તેમે ધડ ધડસે

રામિશગર—

૨૧

આંખે કહે કે દિલહીને હમકો કીયા, ખરાબ
ઐર દિલ કહે કે આંખોને મુઝકો ડુખા દીયા
બિગડા કીસીકા કુચ ન મગર હાએ મુકતમે
દોનોકી જાને ખાકમે મુઝકો મીલા દીયા
હાલ ગલે બયાં મંચ રાએ રાએ જાનીયા
ઉંચી અટરિયા પીયા બલાવે, પટલી કમરિયા સોખલ ખાવે
થક થક ગઇયાં મંચ રાએ રાએ જાનીયા
જેરા જેરી ધુધટ લાકે, જોળન રસ લુટે
ગલ લાકે લખલખ કઇયાં, મંચ રાએ રાએ જાનીયાં

ફોપ

નજમા—

૨૨

દારે કાનીમે હો ખાકિલ માતસે એક પલ નહીં
કયા ભરોસા જીદગીકા આજ હય ઐર કલ નહીં
કીસે બહેરે જહામે સખાત રહા કીસે દારે ફનામે કયામ રહા
ન વોહ તખત રહા નવોહ બખત રહા નવોહ તાજ રહા નવોહ
નામ રહા
નવોહ જશન રહેન ખરાત રહી, નવોહ સુખહો રહી નવોહ શત રહી
નવોહ ઐજ રહા નવોહ ફાજ રહી, નવોહ કસર રહા નવોહ
ખામ રહા.

APOLLO STR! BOMBAY

AWARDED 3 GOLD MEDALS.

WEDDING CHRISTINING
& BIRTH DAY
CAKES.

MADE TO ORDER

ICES PUDDINGS

Pies of Exquisite Make,

TEA COFFEE

SPECIALISTS

OUR COFFEE

IS ROASTED BY GAS AND

GROUND BY

ELECTRICITY.

Choice English and Italian
CONFECTIONERY.

Bread made twice a day.

ARMY & NAVY CONTRACTORS.

ધન સિતારાંકી ચમક ચાર ચેહ કમર કુચ્છલી નહીં
રાત ભરકા હય સમા વડતે સહર કુચ્છલી નહીં-કીસે બહેર.

સિકંદર—

૨૩

ચલતા પુરજ પુતલા હું મંચ અધ્યારીકા
અધ્યારીકા મકકારીકા તરારીકા
મેરે હમસે ફિત્ના ચમકે આલમમે
મંચ હિકમત ફિતરત પર બાલાહું આફતકા પરકાલાહું
બાતોમે બાતોમે હરફનહું મૌલા,
મારા મેરા પાની નહીં માંગે જનહાર
દાના હું ફરજના સીયાના મક્કાર
ફિત્ને મુઝમે લાખોં કરિશમે દુખાર

ડેનસીંગ ગર્લજ—

૨૪

હાર્ક ધી ડૂમસ હાઉધે ખીટ ઇજાબેલ, તુધી ત્રમપીંગ ઓફ ફીટ
ઇજાબેલ, સો ફાઇ ચેર આઇજ સ્ટીટ હાર્ટ ડોન્ટ ફાઇ
વીસ મી ગુડ લક એન્ડ સે ગુડબાય, ઘેર ઇજ એ વર્ક ટુ ખી ડન
ઇજાબેલ, ઘેર ઇજ એ ફાઇટ ટુખી વન ઇજાબેલ
ઇનટુધી લાઇન આઇ વીલ ફોલ, વેનધી ખ્યુગલસ ફોલ
હરી અપ કમઅલોંગ કમઅલોંગ, ફેરવેલ ઇજાબેલ, ઇજાબેલ
ડોન્ટ લેટ ઇટ ઓવ યુ, આઇ ગોટ ટુગો, ફેરવેલ ઇજાબેલ ઇજાબેલ
આઈ હેવ ગોટ ટુ લીવ યુ, ટુ ફેસ ધી ફો, યુ નો વેરીવેલ ઇજાબેલ
એન્ડ ધી બેટલ આઇ ગો થુ, આઈ શેલ ટુ માઇ બેરટ વેન આઇમ
ઇન ઇટ ટુ વીનઇટ એન્ડ આઈ વન યુ યુ

સમાપ્ત.

TEMPERANCE

FRERE HOTEL

No. 103, Frere Road, BOMBAY.

ENTIRELY UNDER EUROPEAN
STYLE.

This Hotel being situated in close proximity to the G. I. P. Railway Victoria Terminus near Princes's Dock, St. Georges Hospital, the new building of General Post Office, the new Alexandra Docks, and the business centre of the Fort, is very convenient for travellers. Visitors will find in it all the comforts and quiet of a private dwelling-house with Electric lights & Fans. Electric Tram cars to all parts of the city pass by the door.

Term Rs. 4 per day & upwards.

== જીવનું, બાણીનું, અરે પ્રજનનું માનીતું ==

જેમ્સ પીયર્સની કું

પ્રખ્યાત રેસેંટોરાં.

ક્ષામકલાસ
કનકેકશનસં.

ગ્રીનમેસ ઓટ, ધોબીતળાવ.

લીડીંગ
કેટરસં.

વેકે, દોરો,
મોહરવાડયાંના
મંદીરમાં.

ગરમા ગરમ પદોસ,
પેસ્ટ્રી, પૂડીંગ, ને મયમચનું પાન, જાત
જાતની ઈંગલીશ ને ઇટલિયન કનકેકશનરી
લોન્ડનનાર આઈસીક્રીમ, કોલ્ડ-ટ્રીકસ

વીંગરે, વીંગરે.

દરરોજ પરિવાર સ્વાદીષ્ટ, ઈંગ્લીશ ડોરીઝ ડિન્ના
વાર્મન તેમજ ફાઝકામ સાથે મળશે

દરરોજ

એ જાતનાં આઈસક્રીમ તથા કોલ્ડ-ટ્રીકની
લેહંગત આપવા
કુટુંબ સહીત વેલ્ફારા પધારો.

આ

યાદી

હીવજ તેમજ રાતના જમવાની સગવડ, માસીક
લવાજમથી કરી આપીશું.

પાર્ટી, ડીનરો, વગેરેનાં કામ, મધ્યમદાએ ટુંક નોટીસ અપાવે
સંતોષકારક રીતે બજાવવામાં આવશે.

